

การบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ Managing household financial risks in the new normal.

วิทยา อบโอ

Wittaya Ob-o

บทคัดย่อ

ความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือน (Financial risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเงินๆ ทองๆ ของครัวเรือน ความเสี่ยงประเภทนี้มีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ เมื่อครัวเรือนไม่มีการวางแผนเรื่องการแสวงหารายได้เข้าสู่ครัวเรือน การควบคุมการใช้จ่ายของสมาชิกครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายปกติ การใช้จ่ายในยามฉุกเฉินถ้าไม่มีการวางแผนหรือสร้างความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสังคมยุควิถีชีวิต “ความปกติใหม่” (New Normal) จากผลของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย

คำสำคัญ : ความเสี่ยงทางการเงิน, ครัวเรือน, สภาวะความปกติใหม่

Abstract

Household financial risk financial risk is a risk associated with any household finances. This type of risk is of primary importance. When the household is not planning to earn income into the household Controlling spending of household members, whether they are normal spending Emergency spending if there is no planning or understanding of the financial risks of households in a lifestyle society. "New Normal" as a result of the spread of the COVID-19 virus that has occurred around the world, including Thailand.

Keywords : Financial risk, Household, New normal

บทนำ

ในสถานการณ์ที่ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยกำลังเผชิญภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สงครามการค้า ภัยธรรมชาติ มลพิษทางอากาศ และล่าสุดกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้ภาคธุรกิจหลายส่วนต้องมีการปรับตัวกันยกใหญ่ รวมถึงภาคครัวเรือนและชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไปซึ่งเป็นผู้มีรายได้ประจำเดือนด้วยเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุควิถีชีวิต “ความปกติใหม่” (New Normal) จากเดิมที่เคยเดินทางออกนอกบ้านเพื่อไปจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคก็เป็นการสั่งผ่านช่องทางออนไลน์ และเริ่มใช้เทคโนโลยีต่างๆ มากขึ้น รวมไปถึงการทำงานที่บ้าน (Work from Home) การเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ การอบรมสัมมนาผ่านระบบออนไลน์ ฯลฯ

ความเสี่ยงในเรื่องการบริหารทางการเงินของครัวเรือน (Financial risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเงินๆ ทองๆ ของครัวเรือน ความเสี่ยงประเภทนี้มีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ กล่าวคือ เมื่อครัวเรือนไม่มีการวางแผนการบริหารจัดการของครัวเรือนในระดับพื้นฐานการแสวงหารายได้เข้าสู่ครัวเรือนด้วยวิธีการต่างๆ ก็ดี การควบคุมการใช้จ่ายของสมาชิกครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายปกติ การใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหรือแม้แต่การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนก็ดี ท้ายที่สุดถ้าไม่เป็นเรื่องของการใช้จ่ายเกินกำลังของครัวเรือนก็อาจเป็นปัญหาของการลงทุนหากผลตอบแทนที่ได้ไม่คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุน และนำมาซึ่งปัญหาของการมีภาระหนี้สินติดตัวสมาชิกในครัวเรือน (ธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ)

ความเป็นอยู่ของครัวเรือนเปรียบเหมือนองค์กรธุรกิจที่จะบริหารจัดการเพื่อการแสวงหารายได้ การเติบโตอย่างมั่นคง การมีชีวิตที่ปราศจากความเสี่ยง ซึ่งบางครั้งครัวเรือนก็จำเป็นต้องวางแผนการพัฒนาตนเองของสมาชิกในครัวเรือน เช่น การจัดหาอาชีพเสริม การอบรมเพิ่มความรู้เพื่อพัฒนาในอาชีพหลัก ฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ในด้านต่างๆ จากนั้นก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ รวมถึงการติดตามและประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัญหาของความเสี่ยงในด้านนี้ก็คือ ปัญหาของความไม่รู้หรือขาดความรู้ในการริเริ่มปัญหาของการไม่มีประสบการณ์หรือแบบแผนเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม และปัญหาของการไม่สามารถคาดการณ์หรือพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือความเสี่ยงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อความเสี่ยงทั้งหลายได้เกิดขึ้นแล้ว ต่างมีผลนำไปสู่ผลกระทบด้านลบให้เกิดขึ้นกับครัวเรือน หรือธุรกิจของครัวเรือน ซึ่งผลกระทบจะมากน้อยเพียงไร และจะเตรียมการรับมือผลกระทบของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ดีเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับว่าครัวเรือนสามารถประเมินระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ และได้ด้วยวิธีการใด (ธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ)

ล่าสุดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมยุควิถีชีวิต “ความปกติใหม่” (New Normal) ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของครัวเรือนในทุกๆ ด้าน ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอในด้านการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ เพื่อให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับรู้ถึงความหมายและความสำคัญของความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงแนวทางการวางแผนเพื่อปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามสถานการณ์ดังกล่าว

ความหมายของความเสี่ยง

ความเสี่ยง (Risk) คือ การวัดความสามารถ ที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์ของงานประสบความสำเร็จ ภายใต้การตัดสินใจ งบประมาณ กำหนดเวลา และข้อจำกัดด้านเทคนิคที่เผชิญอยู่ อย่างเช่น การจัดทำโครงการเป็นชุดของกิจกรรม ที่จะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้กรอบเวลาอันจำกัด ซึ่งเป็นกำหนดการปฏิบัติการในอนาคต ความเสี่ยงจึงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอน และความจำกัดของทรัพยากรโครงการ ผู้บริหารโครงการจึงต้องจัดการความเสี่ยงของโครงการ เพื่อให้ปัญหาของโครงการลดน้อยลง และสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี <https://th.wikipedia.org/wiki>)

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเบี่ยงเบนไป ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงาน ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กร โดยการวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ (คู่มือการบริหารความเสี่ยง ฝ่ายแผนงาน สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ สิงหาคม 2555)

ความเสี่ยง (Risk) คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงินและการบริหาร(Faculty of Science, Srinakharinwirot University. <https://science.swu.ac.th/Default.aspx?tabid=12468&language=th-TH>)

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหนเมื่อใด เกิดขึ้นได้

อย่างไร และทำไม ทั้งนี้ สาเหตุของความเสียหายที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนด มาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง การระบุความเสี่ยง (Identify Risks) เป็นกระบวนการที่ต้องร่วมกันระบุความเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและครอบครัว เพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยคำนึงถึง 1. สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลภายในครอบครัว เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น 2. สภาพแวดล้อมภายใน เช่น อาชีพ อายุ สุขภาพ โครงสร้างของครอบครัวหรือธุรกิจของครัวเรือน วิธีการและเทคนิคในการระบุความเสี่ยง มีหลายวิธีซึ่งแต่ละบุคคล อาจเลือกใช้ได้ตาม ความเหมาะสม ดังนี้ 1. การระบุความเสี่ยง โดยการรวมกลุ่มระดมสมอง เพื่อให้ได้ความเสี่ยงที่หลากหลาย 2. การระบุความเสี่ยงโดยการใช้ Checklist 3. การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์สถานการณ์จากการตั้งคำถาม “What-if” 4. การระบุความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Probability) และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง (Impact) ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของครอบครัวหรือ บุคคลในครอบครัว โอกาสที่จะเกิด (Probability) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Probability) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยแต่ละบุคคลและสมาชิกภายในครอบครัวส่วนงานจะต้องกำหนดเกณฑ์ของบุคคล เป็นเกณฑ์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 5 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อมูล สภาพแวดล้อมในครอบครัวและดุลยพินิจการตัดสินใจของสมาชิก เกณฑ์ในเชิงปริมาณจะเหมาะสมกับความเสี่ยง ที่มีข้อมูลตัวเลข หรือจำนวนเงินมาใช้ในการวิเคราะห์อย่างพอเพียง สำหรับความเสี่ยง ที่มีข้อมูลเชิงพรรณนาไม่สามารถระบุเป็นตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้ก็ให้กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ

2. การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง เป็นการนำความเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยที่ระบุไว้มาประเมินโอกาส (Probability) ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ และประเมินระดับความรุนแรงหรือมูลค่าความเสียหาย (Impact) จากความเสี่ยง เพื่อให้เห็นถึงระดับของความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถกำหนดการควบคุมความเสี่ยง ได้อย่างเหมาะสม

ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างถูกต้อง ภายใต้งบประมาณ หรือเวลาที่มีจำกัด โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ข้างต้น

3. การวิเคราะห์ความเสี่ยง เมื่อพิจารณาโอกาส / ความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ (Probability) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้วให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยง ว่าก่อให้เกิดความเสี่ยงในระดับใด ตามตารางระดับความเสี่ยง ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่ามีความเสี่ยงใดเป็นความเสี่ยงสูงสุดที่จะต้องบริหารจัดการก่อน

4. การจัดลำดับความเสี่ยง เมื่อได้ค่าระดับความเสี่ยงแล้วให้นำมาจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงเพื่อพิจารณากำหนดกิจกรรมการควบคุมในแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงที่สำคัญให้เหมาะสม โดยพิจารณาจาก ระดับของความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยงที่ประเมินได้ตามตารางการวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งจัดเรียงตามลำดับจากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง น้อย และเลือกความเสี่ยงที่มีระดับสูงมาก และหรือสูง มาจัดทำแผนการบริหาร/จัดการความเสี่ยงก่อน การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสี่ยงจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธีดังนี้

1. การยอมรับความเสี่ยง (Risk acceptance)
2. การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction)
3. การกระจายความเสี่ยง หรือการโอนความเสี่ยง (Risk Sharing)
4. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)

ปัจจัยความเสี่ยง(Risk Factor) หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยง ที่จะทำให้เกิดบรรลู่ตฤประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใดและจะเกิดขึ้นได้อย่างไรและทำไม ทั้งนี้สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการความเสี่ยง ในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

ปัจจัยความเสี่ยงพิจารณาได้จาก

1. ปัจจัยภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย ฯลฯ
2. ปัจจัยภายใน เช่น อายุ อาชีพ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ข้อตกลงภายในครัวเรือน ประสบการณ์ของสมาชิกในครัวเรือน ฯลฯ

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิด (Probability) และผลกระทบ (Impact)

1. โอกาสที่จะเกิด (Probability) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง
2. ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิด เหตุการณ์
3. ความเสี่ยงระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) หมายถึง สถานะของความเสี่ยงที่ได้จากประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย และน้อยมาก

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงหรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธีดังนี้

1. การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง
2. การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงานหรือการออกแบบวิธีการทำงานใหม่เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดหรือลดผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้
3. การกระจายความเสี่ยงหรือการโอนความเสี่ยง (Risk Sharing) เป็นการกระจายหรือ ถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป
4. การเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมากและหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมนั้น

ความเสี่ยงจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้.-

1. ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: SR)
2. ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk FR)
3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk: OR)
4. ความเสี่ยงด้านกฎหมาย และข้อกำหนดผูกพันองค์กร (Compliance Risk: CR)

ความเสี่ยงครัวเรือน หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงต่างๆ และความเสี่ยงเหล่านั้นส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหาย และทำให้ครัวเรือนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk FR) หมายถึง ความเสี่ยงจากการจัดหาเงินทุนที่ได้มาจาก การก่อหนี้ซึ่งเป็นผลต่อภาระการจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นเมื่อครบกำหนด แบ่งความเสี่ยงเป็น ด้านตลาด ด้านความไม่สอดคล้องระหว่างสินทรัพย์และหนี้สิน ด้านสภาพคล่อง และ ด้านเครดิต (Nareumol Saardchom, Bussakorn Watcharasriroj, & Vasita Boonsathorn, 2008; Aurora & Bacovia, 2009)

ความเสี่ยงของบุคคล หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจบนความไม่แน่นอน โดยมี ความพยายามเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่อยู่บนความไม่แน่นอนจากปัจจัยที่อาจมี ผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ (Hwang, 2014; Probohudono et al., 2013) ปัจจัย เสี่ยงจำแนกออกเป็น 4 ลักษณะคือ ด้านยุทธศาสตร์ ด้านปฏิบัติการ ด้านการเงินและ ด้านความปลอดภัยจากร่างกายและทรัพย์สิน (The Office of Internal Audit Kasetsart University, 2009; Association of Internal Auditors of Thailand and The Stock Exchange of Thailand, 2008) ได้อธิบายถึงการบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคลคือ กระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการกำหนดแนวทาง การควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากความเชื่อและทัศนคติ ในด้านการศึกษา กลุ่มมหาวิทยาลัยที่สอนทางด้านบริหารธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา (American Association of Collaegiate School of Business: AACSB) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนในวิชาที่เกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลโดยจัดเป็น วิชา บัณฑิตสำหรับนักศึกษา (Joel et al., 2004)

การบริหารการเงินส่วนบุคคล (personal finance) เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยจัดสรรระเบียบการเงินของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเพื่อรับมือกับความ เสี่ยงทางการเงินที่เกิดขึ้นในอนาคต (Cupic, 2015; Pamela et al., 2013) โดยมีการ วางแผนการใช้เงิน ออมเงินและการลงทุนที่สอดคล้องกับรายได้และการใช้จ่าย (Sukjai Namphud, 2000; Phayap Khowleung, 2005; Sukjai Namphud & Anuchnat Jeroenjittakam, 2008; Jarupron Wainan, 2009)

ความหมายของ“ความปกติใหม่” หรือ “New Normal”

คำที่ได้รับความนิยมใช้เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเกิดการระบาดของโรค COVID - 19 คือ New Normal หรือที่ในภาษาไทยแปลว่า

“ความปกติใหม่” หรือ “ฐานวิถีชีวิตใหม่” ซึ่งราชบัณฑิตยสภากำหนดให้หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนในสภาพแวดล้อมจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคม คำนึงเคยปฏิบัติอย่างเป็นปกติและเคยสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลัก มาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย วิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร New Normal จะเกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง คำว่า New Normal ถูกใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2008 โดย Bill Gross ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ชาวอเมริกัน เขาใช้ New Normal ในการอธิบายบริบทเศรษฐกิจที่มีลักษณะเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีตและเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ย ระดับใหม่ที่ต่ำ แต่ลักษณะความผันผวนนี้ไม่ได้เป็นไปตามวงจรเศรษฐกิจเดิมแบบในอดีตซึ่งสภาวะเศรษฐกิจ มันมีขึ้นลงสลับกัน คือ เมื่อเศรษฐกิจเติบโตไปได้ช่วงระยะหนึ่ง จะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดเศรษฐกิจสภาวะฟองสบู่ เกิดเป็นวิกฤติเศรษฐกิจตามมา และเศรษฐกิจก็จะเริ่มฟื้นตัวกลับมาเติบโตได้อีกครั้งเป็นวงจร (เขมรัฐ ทรงอยู่, 2558) โดยนักเศรษฐศาสตร์ที่สนับสนุนแนวคิด New Normal เชื่อว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่จะ ชะลอตัวลงในลักษณะที่ค่อนข้างถาวรเกิดจาก 3 ปรากฏการณ์ ได้แก่ (1) การใช้จ่ายทางการคลังจำนวนมาก เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่ซบเซาในช่วงเวลาที่ผ่านมาโดยยอมให้หนี้สาธารณะสูงขึ้น (2) การกำกับดูแลที่เข้มงวด มากขึ้น หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจทั้งด้านการคลังและในตลาดเงิน จนนำมาสู่อัตราผลตอบแทนทางการเงินที่ลดต่ำลงและ (3) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิตในแต่ละเศรษฐกิจเพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรและความต้องการภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตและลดการพึ่งพาการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ

นอกจากในมิติเศรษฐกิจแล้ว ปัจจุบันคำว่า New Normal ถูกนำมาใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากวิกฤติ COVID - 19 เกิด New Normal ที่อาจเรียกได้ว่าเป็น ปรากฏการณ์ everything at home ที่มนุษย์จำเป็นต้องทำกิจกรรมทุกอย่าง ณ ที่พักอาศัย ทำให้ใช้ชีวิตมีลักษณะของการเป็นสังคมดิจิทัล (digitalized society) จนกลายเป็น New Normal 3 อย่าง คือ พฤติกรรม ธุรกิจการตลาด และการใช้ชีวิต (ลดา, 2563) และการเว้นระยะห่างระหว่างกัน (physical หรือ social distancing) อันเป็นผลพวงจากการตระหนักรู้และใส่ใจเรื่องสุขอนามัยที่เพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นพฤติกรรมใหม่ที่เป็นความเคยชิน ธุรกิจและตลาดจะเปลี่ยนไปสู่ระบบดิจิทัล (Digital Transformation) มากขึ้น การตลาดที่เน้นเรื่องภาพลักษณ์อาจได้รับ ความนิยม

น้อยลง เนื่องจากคนพยายามเสี่ยงที่จะรวมกลุ่มกันและมีเหตุผลในการซื้อมากกว่าตัดสินใจ ด้วยอารมณ์ การส่งสินค้าจะทำให้ยากขึ้นกว่าเดิม การรักษาความปลอดภัยในการเดินทาง ผู้คนจะหันมา สนับสนุนสินค้าในประเทศมากขึ้น ธุรกิจจำเป็นต้องวิเคราะห์ลักษณะของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีจะเชื่อมโยงให้ผู้ผลิตต้นทางติดต่อได้โดยตรงกับผู้ซื้อปลายทาง แพลตฟอร์มการตลาดออนไลน์และ การส่งสินค้าจะเติบโตขึ้น นอกจากนั้นกิจกรรมบริการจะมีความเป็นส่วนตัวและทำผ่านระบบดิจิทัลมากขึ้น เช่น การนัดและการให้บริการนัด การเสริมสวย การพบแพทย์หรือรับยาออนไลน์ เป็นต้น

สรุป

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมยุควิถีชีวิต “ความปกติใหม่” (New Normal) ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของครัวเรือนในทุกๆด้าน โดยเฉพาะความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกในครัวเรือนต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ถึงเรื่องการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ เริ่มจากความหมายของความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงของครัวเรือน การประเมินความเสี่ยงของบุคคลและครัวเรือน การบริหารความเสี่ยง ประเภทของความเสี่ยง ความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงครัวเรือน ความเสี่ยงบุคคล โดยนำมารวบรวมข้อมูล วางแผนหาวิธีบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ ให้สมาชิกและครัวเรือนข้ามผ่านปัญหาและอุปสรรคจากสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฐานะการเงินของครัวเรือนเกิดความมั่นคง สมาชิกทุกคนมีความสุขกับการใช้ชีวิตในสภาวะความปกติใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากศึกษาทำให้เห็นถึงการบริหารความเสี่ยงทางการเงินครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ เห็นว่าสมาชิกในครัวเรือนยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน โดยยัง ไม่มีความสนใจต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรทำการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษารวมถึงบุคคลทั่วไปในชุมชน ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการเงินครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ นอกจากนั้นควรมีอบรม ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน หัวหน้าครอบครัว และสมาชิกครัวเรือน

เกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงทางการเงินครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ ส่งเสริมให้เกิดทักษะความรู้ความเข้าใจในการบริหารและการวางแผนทางการเงินที่ถูกต้อง เพื่อช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับระบบการบริหารความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไปในอนาคต

การศึกษาต่อไปควรทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงการเงินของบุคคล ชุมชน องค์กรต่างๆ ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ด้านความเสี่ยงของบุคคล และชุมชนอย่างจริงจังเพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มต่อไปในอนาคตของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของแต่ละชุมชนทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). “แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม”. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

เจนเนตร มณีนาค, กรกนก วงศ์พานิช, ปัญจมน แก้วมีแสง และดรณรัตน์ พึ่งตน. (2548).

การบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร จากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ (Enterprise-Wide risk management). กรุงเทพฯ: บริษัทซัม ซิสเต็ม.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2551). กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ แนวทางการปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ธนิษฐ์ รัตนพงศ์วิทยุ. (2553). “การจัดการความเสี่ยง (Risk Management).” เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 761 516 การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน และหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, (อัสสำเนา)

- ธนิษฐ์ รัตนพงศ์ภิญโญ. (2553). “การบริหารความเสี่ยงครัวเรือน (Household Risk Management)”. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- ธัญดา พิษณุาศกุล และสวัสดิ์ วรรณรัตน์. (2561). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินส่วนบุคคลของนิสิตมหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในจังหวัดชลบุรี”. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 38(3) : 148-169, 2561.มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- ประภาพรณ อุ่ณอบ. (2546). “การจัดการความรู้ในชุมชน การทำบัญชีชีวิตประชาคมพุทธมณฑล.” ใน โครงการวิจัยและพัฒนาประชาคมพุทธมณฑล มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ พี.เอ.สีฟ้า.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, อธิป จิตตฤกษ์ (แปล). (2555). “ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21” แปลจาก “21st Century Skills: Rethinking How Students Learn” กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ โอเพ่นเวิลด์ส (openworlds).
- วิจารณ์ พานิช. (2555). “การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่21”. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล
- อภิชาติ สิริผาดิ. (2550). จัดการการเงินให้บ้านรวย(Happy richy family). กรุงเทพฯ : บริษัท พิสิษฐ์ไทยออฟเซ็ท.
- Crouhy, M., Galai, D. and Mark, R. (2006). *The essentials of risk management*. New York: McGraw-Hill.
- Cupic, M. (2015). *Risk management and corporate value*. Economic HorizonsJournal, 17(3), 215–228.
- Davidson, Frame J. (2003). *Managing risk in organizations*. California: Jossey-Bass, A Wiley Imprint.
- Heldman, Kim. (2005). *Project Manager’s spotlight on risk management*. California: Sybex, Habor Light Press.
- Hopkin, Paul. (2010). *Fundamentals of risk management: understanding, evaluating and implementing effective risk management*. London: Kogan Page Limited.

- Joehnk, et al. (2011). **Planning Your Personal Finance (12th ed.)**. Australia:South-Western Cengage Learning.
- Khowleung, P. (2005). **Planning and money management (การวางแผนและบริหารเงินส่วนบุคคลด้วย Excel) (1st ed.)**. Bangkok: KTP Comp Sulting Co.
- Monahan, Gregory. (2008). **Enterprise risk management: a methodology for achieving strategic objectives**. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Namphud, S. (2000). **Personal financial management strategies (กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล) (3rd ed.)**. Bangkok: Thammasat University.
- Namphud, S. & Jeroenjittakam, A. (2008). **Personal financial management strategies(กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล) (5th ed.)**. Bangkok: Thammasat University.
- Power, M. L., Hobb, J. M., & Ober, A. (2011). **An empirical analysis of the effect of financial education on graduating business students' perceptions of their retirement planning familiarity, motivation, and preparedness**. Risk Management and Insurance Review, 14(1), 89-105.
- Taninrat Rattanapongpinyo. (2010). **“Successful aging: a case study of elderly society for exercise at Phutamonthon4 Park, Bangkok Thailand.”** The Fifth International Conference on Interdisciplinary Social Sciences.

ผู้เขียน

วิทยา อบโอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าจีว อำเภอมะเอยีง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๒๘๐

E-mail : wittayaobo@gmail.com